

İKV BİLGİ NOTU

AVRUPA'DA ÇEVRE GÜRÜLTÜSÜNÜN ÇOCUKLARA ETKİSİ

Aygen Torun, İKV Uzman Yardımcısı

Avrupa Çevre Ajansı 12 Aralık 2024 tarihinde Avrupa'da çevre gürültüsünün çocukların okuma becerileri ve davranışlarına etkisine ilişkin bir bilgilendirme belgesi yayımladı.¹ Çevre gürültüsü çeşitli etmenlerden kaynaklanabiliyor. Söz konusu bilgilendirme belgesinde ise karayolu, demir yolu ve hava yolu taşımacılığından kaynaklanan gürültünün etkileri konu alınıyor. Elde edilen veriler ülkelerin Çevre Gürültüsü Tüzüğü (*Environmental Noise Directive*) kapsamında sağladığı verilere dayanıyor.

Avrupa'da ulaşımdan kaynaklanan gürültü, sağlığa en zararlı çevre risklerinden birisi olarak değerlendiriliyor. AB nüfusunun %20'den fazlası trafik gürültüsünün sağlığa zararlı seviyelerde olduğu bölgelerde yaşıyor. Kentsel alanlarda bu oran %50'ye kadar çıkıyor. Avrupa'da 6-17 yaş aralığındaki yaklaşık 14 milyon çocuk 55 desibel veya daha yüksek seviyede ulaşım kaynaklı gürültüye maruz kalıyor. Bu gürültüye kronik olarak maruz kalmak özellikle gelişme çağında olan çocukları olumsuz etkiliyor. Okulda veya evde ulaşımdan kaynaklı gürültüye maruz kalan çocuklarda çeşitli bilişsel ve öğrenme ve davranışla ilişkili problemlerin yanı sıra obezite görülmesi riskinin arttığını gösteren çalışmaların yapıldığı biliniyor. Bilgilendirme belgesinde bu sonuca tekrar atıfta bulunularak ulaşım gürültüsünden etkilenen alanlarda yaşayan veya okula giden çocukların okuduğunu anlama oranının daha düşük olduğu ve daha fazla davranışsal güçlük yaşadığı belirtiliyor.

Belgede bir yılda gözlemlenen okuma güçlüğü vakalarının 550.000'inin çevresel ulaşım gürültüsünden kaynaklandığı ifade ediliyor. Bu vakaların %84'ü trafik gürültüsünden kaynaklanıyor. Bir yıldaki yaklaşık 60.000 davranış güçlüğü vakası da ulaşım kaynaklı gürültüye bağlı geliyor ve burada da trafik gürültüsü %86 oranında en güçlü etmen olarak öne çıkıyor. Bu rakamların tahminî olduğu ve gerçek rakamların bundan daha yüksek olduğu da belgede yer alan detaylar arasında.

Dünya Sağlık Örgütü'nün belirlediği standartlara göre okullarda yer alan oyun alanlarında gürültü seviyesi 55 desibeli, sınıflarda ise 35 desibeli geçmemeli. Ulaşım kaynaklı gürültünün çocuklar üzerindeki etkisini hafifletmek için çeşitli politikalar geliştirmek mümkün. Bu politikalar sayesinde çocukların sağlığında hâlihazırda gözlemlenen olumsuz etkiler tersine de dönebiliyor. Belgede okul binalarının gürültü geçirmeyecek şekilde tasarlanması, hız limitlerinin düşürülmesi ve yerleşim alanlarında gürültü kısıtlaması uygulamalarının hayata geçirilmesi gibi pek çok politika girişimi örneği sıralanıyor.

¹ European Environmental Agency, "The effect of environmental noise on children's reading ability and behaviour in Europe", 12.12.2024, <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/the-effect-of-environmental-noise-on-children>.